

Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 17.07.1963, sp. zn. 12 Co 265/63, ECLI:CZ:KSOS:1963:12.CO.265.1963.1

Číslo: 2/1964

Právní věta: Stane-li se pracovník, který je k jednotnému zemědělskému družstvu v pracovním poměru zaměstnaneckému (čl. 16 odst. 2, 3 vzorových stanov), členem tohoto družstva, zaniká pracovní poměr zaměstnanecký a vzniká v JZD, a to dnem, kdy se konala členská schůze, na níž bylo rozhodnuto o přijetí přihlášky uchazeče o členství.

Soud: Krajský soud v Ostravě

Datum rozhodnutí: 17.07.1963

Spisová značka: 12 Co 265/63

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Jednotná zemědělská družstva

Předpisy: 49/1961 Sb. čl. 2
čl. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Podle písemné dohody ze dne 1. 4. 1961, uzavřené mezi odborem zemědělství Okresního národního výboru, žalovaným jednotným zemědělským družstvem a žalobcem, přešel žalobce na základě výzvy Komunistické strany Československa a vlády republiky do žalovaného JZD v rámci kádrového posílení JZD. V dohodě bylo stanoveno, že žalobce se zavazuje, že do 14 dnů ode dne podepsání této dohody podá přihlášku k přijetí do zaměstnání v žalovaném JZD na dobu od 1. 4. 1961 do 31. 3. 1963. Za slovy " podá přihlášku k přijetí" předtištěný text „za člena družstva“ byl přeškrtnut a nahrazen strojem vepsaným textem: „do zaměstnání v družstvu atd.“, jak bylo citováno.

Přesto však žalobce podal poté členskou přihlášku, datovanou dnem 12. 5. 1961, již se přihlásil za člena žalovaného JZD. Jeho přihláška byla přijata členskou schůzí žalovaného družstva dne 26. května 1961.

Žalobce, vycházející z toho, že jeho pracovní poměr zaměstnanecký k žalovanému družstvu, založený dohodou ze dne 1. 4. 1961, trval ve smyslu dohody do 31. 3. 1963, žádal žalobou podanou u okresního soudu v Novém Jičíně, aby bylo rozhodnuto, že žalované družstvo je povinno rozvázat se žalobcem pracovní poměr k 31. 3. 1963, popř. že tento pracovní poměr dnem 31. 3. 1963 skončil.

Okresní soud v Novém Jičíně žalobu zamítl.

Krajský soud v Ostravě rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Odůvodnění:

Ze skutečnosti, že dne 1. 4. 1961 došlo ke vzniku platného pracovního poměru zaměstnaneckého a dne 26. 5. 1961 k platnému vzniku členství, vyvozuje žalobce, že od 26. 5. 1961 trval současně pracovní poměr zaměstnanecký i členský poměr k žalovanému JZD a že proto vzhledem k tomu, že pracovní poměr zaměstnanecký byl sjednán na určitý čas – došlo k zániku tohoto pracovního poměru a tím i k zániku členství uplynutím doby, na níž byl sjednán pracovní poměr zaměstnanecký. Toto stanovisko však není správné.

Je pojmově vyloučeno, aby určitý pracovník byl k témuž JZD současně v pracovním poměru zaměstnaneckém a v členském poměru. Jde tu o dva různé druhy pracovních vztahů, které jsou upraveny – zejména pokud jde o jejich vznik a zánik – odchylnými právními předpisy.

Pracovní vztah mezi JZD a členem nevzniká na základě pracovní smlouvy, nýbrž na základě členství. Nabýváním členství vznikají současně práva a závazky pracovní povahy v jejich nerozlučném spojení s majetkovými vztahy a se vztahy, týkajícími se správy družstevních záležitostí (čl. 10 VS). členský vztah není pracovním poměrem zaměstnaneckým; člen JZD není jeho zaměstnancem a JZD není zaměstnavatelem členů; člen je družstevníkem, který pracuje ve společném družstevním hospodářství – je spoluhospodářem v JZD. Jde tu o zemědělskodružstevněprávní vztah, který se odlišuje od vztahů upravených v ostatních odvětvích práva tím, že družstevníci poskytují pracovní výkon a funkce družstva spočívá v organizování práce zpravidla vlastního členstva, přičemž vzájemný vztah družstevníků, pokud jde o výrobní prostředky, má specifický, družstevní charakter, odlišný od vztahů pracovněprávních a občanskoprávních.

Vznik a zánik členství je upraven Vzorovými stanovami (srov. čl. 9 a 15 Vzorových stanov); k vzniku a zániku členství se nevyžaduje souhlas ONV podle § 13 dekr. č. 88/1945 Sb., ani souhlas závodního výboru ROH podle usnesení IV. všeodborového sjezdu (zák. č. 37/1959 Sb.).

Naproti tomu pracovní poměr zaměstnanecký, který vzorové stanovy připouštějí jen výjimečně (čl. 16 odst. 2 a 3 vzorových stanov), je upraven především předpisy pracovněprávními; k jeho platnému vzniku a zániku se vyžaduje zásadně splnění hmotněprávních podmínek uvedených v § 13 dekr. č. 88/1945 Sb. (předchozí souhlas ONV) a čl. 6 písm. d) usnesení IV. všeodborového svazu, zák. č. 37/1959 Sb. (předchozí souhlas místní organizace ROH odborového svazu zaměstnanců zemědělství a lesního hospodářství, resp. jejich místního výboru).

Již z toho, co bylo uvedeno, plyne, že není zásadně možné, aby týž pracovník vykonával tytéž práce pro jedno JZD současně na základě dvou různých pracovních vztahů, upravených různými právními předpisy.

Je ovšem možné, aby za určitých předpokladů vzniklo a trvalo členství v JZD (popřípadě specifický pracovní vztah rodinného příslušníka družstevníka, který je přípravou na členství v JZD) při současné existenci pracovního poměru JZD. Vzorové stanovy nevylučují totiž možnost vzniku členství (i specifického pracovního vztahu, který je přípravou na členství v JZD) osob, které pracují jinde v zaměstnaneckém pracovním poměru, i když ovšem tyto případy by měly však být omezeny jen na osoby, které mají k JZD nějaký vztah (např. obydlí v obci, kde je JZD nebo v jejím okolí, jsou rodinnými příslušníky členů JZD apod.) a přijetí do JZD by mělo vždy předcházet projednání a dohoda se zaměstnavatelem.

O takový případ však v souzené věci nešlo, neboť žalobce vykonával práce u téhož JZD.

Stane-li se pracovník, který je k jednotnému zemědělskému družstvu v pracovním poměru

zaměstnaneckém, členem družstva, je další trvání jeho pracovního poměru zaměstnaneckého neslučitelné s jeho postavením jako člena družstva a odporovalo by ustanovením zemědělsko-družstevního práva o jeho členských právech a povinnostech. Dochází tu k zániku pracovního poměru zaměstnaneckého k JZD a k vzniku členství v JZD. Z projevů vůle obou účastníků, vyložených v duchu ustanovení § 1 obč. zák., nepochybně plyne, že jejich shodným úmyslem bylo rozvázat pracovní poměr zaměstnanecký a založit členský vztah. Dochází tu k zániku pracovního poměru zaměstnaneckého dohodou ke dni vzniku členství; jde tu o platnou dohodu o skončení pracovního poměru vzhledem k rozvázání pracovního poměru a že byl per facta concludentia stanoven i den, k němuž má pracovní poměr skončit (účast závodního výboru ROH není podmínkou právně účinné dohody o rozvázání pracovního poměru – srov. čl. 4 písm. b) usnesení sjezdu, zák. č. 37/1959 Sb. a souhlas ONV není potřebný – srov. § 13 odst. 3 písm. a) dekr. č. 88/1945 Sb.). Současně dochází však i ke vzniku členského poměru (za předpokladu splnění hmotněprávních podmínek vzniku členství podle čl. 9 VS, jimiž jsou: písemná přihláška uchazeče, návrh představenstva a přijetí členskou schůzí), a to ke dni, kdy se konala členská schůze, na níž bylo rozhodnuto o přijetí přihlášky uchazeče o členství.

Všechny tyto náležitosti byly v souzené věci splněny. Dnem přijetí žalobce členskou schůzí (tj. dnem 26. května 1961) došlo tedy k zániku jeho pracovního poměru k JZD dohodou a současně ke vzniku jeho členství v JZD. K zániku tohoto členství může dojít jen způsobem uvedeným v čl. 15 vzorových stanov, tj. vystoupením, dohodou družstva a družstevníka o uvolnění, vyloučením nebo úmrtím.

Nemůže se proto žalobce s úspěchem dovolávat toho, že k zániku jeho členského vztahu k JZD došlo uplynutím lhůty na níž byl sjednán jeho pracovní poměr k JZD, když došlo již před tím k zániku tohoto pracovního poměru.

Právem proto soud prvního stupně žalobu zamítl, neboť není odůvodněna žádost, že žalované družstvo je povinno rozvázat se žalobcem k 31. 3. 1963 pracovní poměr, popř., že k tomu datu pracovní poměr skončil, když tento pracovní poměr již předtím zanikl a změnil se v členský poměr. Na zjištění, že tento poměr skončil, žalobce pak nežaluje a ostatně pro rozhodování o existenci vzniku, trvání nebo zániku členského poměru by pravomoc soudů nebyla ani dána. O vzniku a zániku členství jsou totiž povolány rozhodovat výlučně družstevní orgány a do pravomoci soudů nenáleží přezkoumávat rozhodnutí orgánů družstva o vzniku členství (a obdobně také o zániku členství dohodou nebo vyloučením), tj. člen JZD se nemůže u soudu domáhat vyslovení neplatnosti takového rozhodnutí, popř. určení, že je tu (příp. že tu není) zemědělskodružstevněprávní poměr. Nejde tu o občanskou věc právní ve smyslu § 3 o. s. ř. a protože ani jiný zákon tyto věci do pravomoci obecných soudů neodkazuje, není pravomoc obecných soudů dána. Soud by si o této otázce mohl učinit úsudek, jen pokud by šlo o předběžnou otázku podle § 70 o. s. ř.